

نگاهی اجمالی به برنامه‌های پنج‌ساله در قلمرو تحقیقات

محمد فیاض*

توسعه برنامه‌های علمی و تحقیقاتی در جهت هماهنگی برنامه‌ها و سازمان‌های مسئول تحقیقات در کشور
۳- ایجاد نظام آمار و انفورماتیک برای فراهم آوردن اطلاعات آموزشی، پژوهشی، اقتصادی و اجتماعی به‌هنگام و قابل اعتماد به‌منظور به‌کارگیری آن در فرایند تصمیم‌گیری

برنامه دوم توسعه (دوره اجرا از سال ۱۳۷۴ تا ۱۳۷۸)

آنچه در خصوص تحقیقات در برنامه دوم توسعه آمده به‌شرح زیر است:

به‌منظور دستیابی با هدف افزایش سهم هزینه‌های صرف شده در امر تحقیقات در تولید ناخالص داخلی به یک و نیم درصد، در سال ۱۳۷۸ و تأمین پنجاه درصد از کل این هزینه‌ها از محل درآمدهای عمومی، سازمان برنامه و بودجه مکلف است با هماهنگی شورای پژوهش‌های علمی کشور در هر سال سهم بخش تحقیقات هر یک از دستگاه‌های دولتی و تحت پوشش دولت از درآمدهای عمومی را تعیین و در ردیف مستقل و جداگانه منظور کند.

برنامه سوم توسعه (دوره اجرا از سال ۱۳۷۹ تا ۱۳۸۳)

آنچه در خصوص تحقیقات در برنامه سوم توسعه مورد توجه قرار گرفته به‌شرح زیر است:

نظام‌دهی و به‌کارگیری تحقیقات و انتقال تکنولوژی به‌عنوان ابزاری برای حل مشکلات و توسعه کشور از طریق:

- تعیین اولویت‌های تحقیقاتی کشور و جهت دادن اعتبارات تحقیقاتی به سمت اولویت‌ها
- برقراری رابطه منسجم بین مراکز علمی و تحقیقاتی با مراکز اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی
- حمایت مؤثر از تحقیقات در بخش‌های غیردولتی

برنامه‌های پنج‌ساله با هدف و عنوان برنامه توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران هر پنج سال توسط دولت به‌صورت لایحه به مجلس شورای اسلامی تقدیم می‌شود. مجلس نیز بعد از بررسی، در صورت نیاز آن را تصحیح و تکمیل می‌کند و بعد از تأیید شورای نگهبان برای اجرا به دولت ابلاغ می‌شود.

منطق انتظار از برنامه‌های پنج‌ساله، توسعه و پیشرفت کشور در حوزه‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی است. تاکنون شش برنامه توسعه به‌شرح فوق تصویب و ابلاغ شده است که پنج برنامه آن خاتمه یافته و برنامه ششم در دومین سال اجرا قرار داد. در بخش‌هایی از این برنامه تحقیقات مورد توجه قرار گرفته است. با مرور آنچه در برنامه‌های مذکور از تحقیقات مطرح شده است، این نگارش موضوع را ارزیابی کرده و قابلیت آن را برای به‌خدمت گرفتن ظرفیت عظیم نیروی انسانی متخصص و امکانات در جهت تحقق اهداف توسعه کشور مورد کنکاش قرار داده است.

برای درک بهتر، مروری بر برنامه‌های پنج‌ساله داریم تا دریابیم از قابلیت لازم برای به‌خدمت گرفتن ظرفیت‌های تحقیقاتی کشور برخوردار بوده‌اند یا خیر؟

برنامه اول توسعه (دوره اجرا از سال ۱۳۶۹ تا ۱۳۷۳)

آنچه در خصوص تحقیقات در برنامه اول توسعه آمده به‌شرح زیر است:

- ۱- ایجاد ارتباط عمیق بین دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی با بخش‌های تولید و تحقیق وزارتخانه‌های تولیدی و مؤسسات تحقیقاتی
- ۲- تدوین نظام تحقیقات علمی در زمینه‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی به‌منظور گسترش و

- ارزیابی وضع موجود، طراحی الگو و تدوین استراتژی توسعه علوم و تکنولوژی متناسب با اهداف برنامه و شرایط عمومی جامعه

- گسترش و ایجاد امکانات برای آن دسته از علوم و تکنولوژی که با مزیت‌های نسبی اقتصاد کشور مرتبط است.

- توسعه نرم‌افزاری تکنولوژی به منظور استفاده از تجهیزات و امکانات سخت‌افزاری موجود و همراه کردن انتقال تکنولوژی با خرید خدمات و تجهیزات از خارج از کشور

- به‌کارگیری هرچه بیشتر دانشگاه‌ها در امر انتقال تکنولوژی و تقویت ارتباط مراکز تحقیقاتی کشور با مراکز بین‌المللی. تقویت ارتباط بین تحقیقات، کاربرد و آموزش

هدف‌گذاری برای انسجام بخشیدن به امور اجرایی و سیاست‌گذاری نظام علمی کشور

به منظور انسجام بخشیدن به امور اجرایی و سیاست‌گذاری نظام علمی کشور، از ابتدای برنامه سوم توسعه کشور وزارت فرهنگ و آموزش عالی به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری تغییر نام می‌یابد و وظایف برنامه‌ریزی، حمایت و پشتیبانی، ارزیابی و نظارت، بررسی و تدوین سیاست‌ها و اولویت‌های راهبردی در حوزه‌های تحقیقات و فناوری به وظایف وزارتخانه مذکور اضافه می‌شود.

به منظور ایجاد زمینه‌های مشارکت و سرمایه‌گذاری بخش غیردولتی و حمایت کمی و کیفی از فعالیت‌های پژوهشی و

فناوری، به‌ویژه پژوهش‌ها و فناوری‌های کاربردی توسعه‌ای، دولت مجاز است در تأسیس صندوق‌های غیردولتی مشارکت کند. همچنین موظف به تقویت صندوق‌های دولتی موجود است و باید ترتیبی اتخاذ کند که امکان استفاده این صندوق‌ها از یارانه سود تسهیلات مالی طی سال‌های اجرای برنامه فراهم شود. به منظور حمایت از پژوهش‌هایی که توسط وزارتخانه‌ها و دیگر دستگاه‌های اجرایی به دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی دولتی و غیردولتی سفارش داده می‌شود و حداقل چهل درصد (۴۰٪) از هزینه‌های آن را کارفرما تأمین و تعهد کرده باشد، به دولت اجازه داده می‌شود در لویای بودجه سنواتی، اعتبارات لازم را برای ادامه عملیات این طرح‌ها تأمین کند. پژوهش‌هایی که دستگاه‌های اجرایی از طریق مراکز تحقیقاتی و واحدهای وابسته به خود انجام می‌دهند و سفارش‌دهنده و سفارش‌گیرنده آنها یکی

هستند مشمول تسهیلات پیش‌بینی شده در این ماده نمی‌شوند. به دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی کشور و مراکز تحقیقاتی مصوب اجازه داده می‌شود با رعایت مراتب زیر نسبت به تشکیل شرکت‌های دولتی خدمات علمی، تحقیقاتی و فنی با مقررات خاص و تابع قانون تجارت مبادرت کنند. نظام‌دهی و به‌کارگیری تحقیقات و انتقال تکنولوژی به‌عنوان ابزاری برای حل مشکلات و توسعه کشور از طریق:

- تعیین اولویت‌های تحقیقاتی کشور و جهت دادن اعتبارات تحقیقاتی به سمت اولویت‌ها

- برقراری رابطه منسجم بین مراکز علمی و تحقیقاتی با مراکز اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی

- حمایت مؤثر از تحقیقات در بخش‌های غیردولتی

- ارزیابی وضع موجود و طراحی الگو و تدوین استراتژی توسعه علوم و تکنولوژی متناسب با اهداف برنامه و شرایط عمومی جامعه

- گسترش و ایجاد امکانات برای آن دسته از علوم و تکنولوژی‌هایی که با مزیت‌های نسبی اقتصاد کشور مرتبط است.

- توسعه نرم‌افزاری تکنولوژی به منظور استفاده از تجهیزات و امکانات (سخت‌افزاری) موجود

- همراه کردن انتقال تکنولوژی با خرید خدمات و تجهیزات از خارج از کشور

- به‌کارگیری هر چه بیشتر دانشگاه‌ها در امر انتقال تکنولوژی

- تقویت ارتباط مراکز تحقیقاتی کشور با مراکز بین‌المللی

- تقویت ارتباط بین تحقیقات، کاربرد و آموزش

برنامه‌های پنج‌ساله با هدف و عنوان برنامه توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران هر پنج سال توسط دولت به صورت لایحه به مجلس شورای اسلامی تقدیم می‌شود. مجلس نیز بعد از بررسی، در صورت نیاز آن را تصحیح و تکمیل می‌کند و بعد از تأیید شورای نگهبان برای اجرا به دولت ابلاغ می‌شود.

جایگاه تحقیقات در برنامه چهارم توسعه (دوره اجرا از سال ۱۳۸۴ تا ۱۳۸۹)

در برنامه چهارم توسعه (دوره اجرا از سال ۱۳۸۴ تا سال ۱۳۸۹) آنچه در خصوص تحقیقات آمده به شرح زیر است:

دولت موظف است نظر به اهمیت نقش دانش، فناوری و مهارت، به‌عنوان اصلی‌ترین عوامل ایجاد ارزش افزوده در اقتصاد نوین، اقدام‌های زیر را به عمل آورد:

الف) نوسازی و بازسازی سیاست‌ها و راهبردهای پژوهشی، فناوری و آموزشی، به منظور ایجاد توانایی پاسخگویی مراکز علمی، پژوهشی و آموزشی کشور به تقاضای اجتماعی، فرهنگی و صنعتی و کار کردن در فضای رقابت فزاینده عرصه جهانی، طی سال اول برنامه چهارم.

که منجر به ابداع، اختراع و ارتقای محصولات و روش‌ها می‌شود. (ح) کمک به تأسیس و توسعه صندوق‌های غیردولتی پژوهش و فناوری

اقدام‌های لازم برای برپاسازی نظام جامع پژوهش و فناوری

دولت موظف است به منظور برپاسازی نظام جامع پژوهش و فناوری، اقدام‌های ذیل را به انجام برساند:

(الف) طراحی و پیاده‌سازی نظام ملی نوآوری، براساس برنامه جامع توسعه فناوری و گسترش صنایع نوین.

(ب) ساماندهی نظام پژوهش و فناوری کشور (تا پایان

سال اول برنامه چهارم)، از طریق تعیین اولویت‌ها، هدفمند کردن اعتبارات و اصلاح ساختاری واحدهای پژوهشی در

قالب مأموریت‌های ذیل: تربیت نیروی انسانی روزآمد در فرایند پژوهش و فناوری، توسعه مرزهای دانش، تبدیل ایده

به محصولات و روش‌های جدید، تدوین و تولید دانش فنی و انجام تحقیقات نیمه‌صنعتی، انتقال و جذب فناوری، پژوهش

به منظور افزایش توان رقابتی بخش‌های تولیدی و خدماتی کشور و انجام پژوهش‌های کاربردی برای حل مشکلات کشور.

(ج) نوسازی شیوه‌های مدیریت بخش پژوهش، از جمله: ایجاد شبکه‌های واحدهای پژوهش و فناوری همگن، به‌عنوان

دستگاه‌های اجرایی، با مأموریت توزیع هدفدار و بهینه اعتبارات تحقیقاتی و نظارت و پایش فعالیت‌ها در زمینه‌های علمی مربوطه، با تکیه بر شاخص‌های جهانی.

(د) توسعه همکاری‌های مؤثر بین‌المللی در عرصه پژوهشی و فناوری، از طریق اصلاح و ساده‌سازی قوانین و مقررات مربوطه.

(هـ) افزایش یکنواخت سرمایه‌گذاری دولت در امر پژوهش، به میزان حداقل دو درصد (۲٪) تولید ناخالص داخلی، از محل

اعتبارات عمومی دستگاه‌های اجرایی و یک درصد (۱٪) درآمد عملیاتی شرکت‌های دولتی و بانک‌ها (به‌استثنای سود سپرده‌های

بانکی) و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت و بخش غیردولتی، تا پایان برنامه چهارم و جهت‌دهی این سرمایه‌گذاری به‌سوی

(ب) تهیه برنامه‌های جامع توسعه علمی و فناوری کشور (به‌ویژه سطوح عالی علوم و فناوری روز جهانی) در بخش‌های مختلف، طی سال اول برنامه چهارم

دولت موظف است، به منظور گسترش بازار محصولات دانایی‌محور و دانش‌بنیان، تجاری‌سازی دستاوردهای

پژوهشی، نوآوری و گسترش نقش بخش خصوصی و تعاونی در این قلمرو، اقدام‌های ذیل را به انجام برساند:

(الف) طراحی و استقرار کامل نظام جامع حقوق مالکیت معنوی، ملی و بین‌المللی و پیش‌بینی

ساختارهای اجرایی لازم.

(ب) تأمین و پرداخت بخشی از هزینه‌های ثبت جواز امتیاز علمی PATENT در سطح بین‌المللی و خرید جوازهای

امتیاز علمی ثبت شده داخلی، توسط تولیدکنندگان. (ج) اتخاذ تدابیر لازم برای بیمه قراردادهای پژوهشی،

فنی و فعالیت‌های تولیدی و خدماتی که براساس دستاوردها و نتایج یافته‌های پژوهشی داخلی انجام می‌گیرد.

(د) حمایت از همه پژوهش‌های سفارشی (دارای متقاضی) از طریق پیش‌بینی اعتبار در بودجه سنواتی،

مشروط به اینکه حداقل چهار درصد (۴۰٪) از هزینه‌های آن را کارفرما تأمین و تعهد کرده باشد.

(هـ) توسعه ساختارها و زیربنای لازم برای رشد فعالیت‌های دانایی‌محور در بخش دولتی و خصوصی،

به‌ویژه ایجاد و گسترش پارک‌ها و مراکز رشد علم و فناوری (و) اقدام برای اصلاح قوانین و مقررات و ایجاد

تسهیلات لازم، برای ارجاع کار و عقد قرارداد فعالیت‌های پژوهشی و فنی دولت با بخش خصوصی

و تعاونی و حمایت از ورود بخش خصوصی و تعاونی به بازارهای بین‌المللی در قلمرو دانش و فناوری

(ز) اتخاذ تدابیر و راهکارهای لازم، برای حمایت مالی مستقیم از مراکز و شرکت‌های کوچک و متوسط

بخش خصوصی و تعاونی برای انجام تحقیقات توسعه‌ای

پژوهش‌های مأموریت‌گرا و تقاضامحور.

معطوف به رفع مشکلات کشور باشد.

برای تحقق این امر تمهیدات لازم برای ارتقای هیئت‌علمی از جمله توسعه و تقویت دوره‌های تحصیلات تکمیلی، افزایش فرصت‌های مطالعاتی آنها در داخل و خارج از کشور و ایجاد مراکز تحقیقاتی و فناوری پیشرفته علوم و فنون در کشور و تسهیل ارتباط دانشگاه‌ها با دستگاه‌های اجرایی از جمله صنعت فراهم خواهد شد.

ب) ایجاد ظرفیت لازم برای افزایش پذیرفته‌شدگان دوره‌های تحصیلات تکمیلی آموزش عالی با ارتقای کیفیت به‌گونه‌ای که میزان افزایش ورود دانش‌آموختگان دوره کارشناسی به دوره‌های تحصیلات تکمیلی به بیست درصد (۲۰٪) برسد.

د) نسبت به ایجاد، راه‌اندازی و تجهیز آزمایشگاه کاربردی در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی، شهرک‌های دانشگاهی، علمی، تحقیقاتی، شهرک‌های فناوری، پارک‌های علم و فناوری و مراکز رشد از طریق دستگاه‌های اجرایی و شرکت‌های تابعه و وابسته آنها اقدام شود.

به‌منظور افزایش سهم تحقیق و پژوهش از تولید ناخالص داخلی به‌گونه‌ای برنامه‌ریزی شود که سهم پژوهش از تولید ناخالص داخلی، سالانه به‌میزان نیم درصد افزایش یافته و تا پایان برنامه به سه درصد برسد. در این راستا منابع تحقیقات موضوع این بند را هر سال در بودجه سنواتی در قالب برنامه‌های خاص مشخص کرده و در پایان سال نیز گزارش عملکرد تحقیقاتی کشور، موضوع این بند به کمیسیون آموزش و تحقیقات مجلس شورای اسلامی ارائه شود.

- گسترش ارتباطات علمی با مراکز و نهادهای آموزشی و تحقیقاتی معتبر بین‌المللی از طریق راه‌اندازی دانشگاه‌های مشترک، برگزاری دوره‌های آموزشی مشترک، اجرای مشترک طرح‌های پژوهشی و تبادل استاد و دانشجو با کشورهای دیگر با تأکید بر کشورهای منطقه و جهان اسلام به‌ویژه در زمینه‌های علوم انسانی، معارف دینی و علوم پیشرفته و اولویت‌دار جمهوری اسلامی ایران براساس نقشه جامع علمی کشور با هدف توسعه علمی کشور و توانمندسازی اعضای هیئت‌علمی.

- ایجاد هماهنگی بین نهادها و سازمان‌های پژوهشی کشور برای سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و نظارت کلان وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری.

- تدوین و اجرای طرح نیازسنجی آموزش عالی و پژوهشی در نخستین سال اجرای برنامه به‌منظور توسعه

ماده ۴۷

به‌منظور ایجاد و توسعه شرکت‌های دانش‌بنیان و تقویت همکاری‌های بین‌المللی، اجازه داده می‌شود، واحدهای پژوهشی، فناوری و مهندسی مستقر در پارک‌های علم و فناوری در جهت انجام مأموریت‌های محوله، از مزایای قانونی مناطق آزاد در خصوص روابط کار، معافیت‌های مالیاتی و عوارض، سرمایه‌گذاری خارجی و مبادلات مالی بین‌المللی برخوردار شوند.

ماده ۴۸

دولت موظف است، به‌منظور ارتقای پیوستگی میان سطوح آموزشی و توسعه فناوری، کارآفرینی و تولید ثروت در کشور، در طول برنامه چهارم، اقدام‌های ذیل را انجام دهد:

الف) زمینه‌سازی و انجام حمایت‌های لازم، برای ایجاد شرکت‌های غیردولتی توسعه فناوری و شرکت‌های خدماتی مهندسی، با مأموریت تولید، انتقال و جذب فناوری.

ماده ۴۹

ج) ارزیابی مستمر دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی و مؤسسات پژوهشی دولتی و خصوصی توسط وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی با همکاری انجمن‌های علمی و مداخله براساس آن و سرمایه‌گذاری در علوم منتخب و تکیه بر ایجاد قطب‌های علمی، براساس مزیت‌های نسبی و نیازهای آتی کشور.

د) بازنگری در رشته‌های دانشگاهی، بر مبنای نیازهای اجتماعی، بازار کار و تحولات علمی، در راستای توسعه علوم میان‌رشته‌ای با تأکید بر علوم انسانی

برنامه پنجم توسعه (دوره اجرا از سال ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۴)

در برنامه پنجم توسعه (دوره اجرا از سال ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۴) طبق ماده ۸ به‌منظور توسعه انجمن‌ها و قطب‌های علمی حوزوی و دانشگاهی، کرسی‌های نظریه‌پردازی، نقد و مناظره، دولت از توسعه آموزش‌ها و پژوهش‌های بنیادین کاربردی در حوزه‌های دین و نشر فرهنگ و معارف اسلامی و گرایش‌های تخصصی مرتبط حمایت‌های لازم را در ابعاد مالی و حقوقی به عمل می‌آورد.

و) استقرار نظام جامع نظارت و ارزیابی و رتبه‌بندی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی براساس شاخص‌های مورد تأیید وزارتخانه‌های مذکور منوط به نبود مغایرت با مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی با هدف ارتقای کیفیت آموزشی و پژوهشی، از دیگر اقدام‌هاست.

در ماده ۱۶ دولت مجاز است به‌منظور دستیابی به جایگاه دوم علمی و فناوری در منطقه و تثبیت آن تا پایان برنامه پنجم، اقدام‌های زیر را انجام دهد:

الف) بازنگری آیین‌نامه ارتقای اعضای هیئت‌علمی به‌نحوی که تا پنجاه درصد (۵۰٪) امتیازات پژوهشی اعضای هیئت‌علمی

متوازن مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی دولتی و غیردولتی با توجه به نیازها و امکانات. استقرار نظام یکپارچه پایش و ارزیابی علم و فناوری کشور تحت نظر شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری با هماهنگی مرکز آمار ایران برای رصد وضعیت علمی کشور در مقیاس ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی و تعیین میزان دستیابی به اهداف اسناد بالادستی مبتنی بر نظام فراگیر و پویای آمار ثبتی و ارائه گزارش سالانه به کمیسیون آموزش و تحقیقات مجلس شورای اسلامی. انجام اقدامات قانونی لازم برای تکمیل و اجرای نقشه جامع علمی کشور.

برنامه ششم توسعه (دوره اجرا از سال ۱۳۹۶ تا سال ۱۴۰۰)

ماده ۶۴- به منظور تحقق اقتصاد دانش‌بنیان، افزایش بهره‌وری، تنظیم رابطه متقابل تحصیل و اشتغال، گسترش همکاری و تعاملات فعال بین‌المللی و افزایش نقش مردم در مدیریت علمی و فناوری کشور موارد زیر مطرح می‌شود:

ب- کلیه دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده ۵ قانون مدیریت خدمات کشوری و دستگاه‌های موضوع ماده ۵۰ قانون الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۱) مصوب ۱۳۸۴/۸/۱۵ مکلفند علاوه بر اعتبارات پژوهشی که ذیل دستگاه در قوانین بودجه سالانه منظور شده است، یک درصد (۱٪) از اعتبارات تخصیص یافته هزینه‌ای به استثنای فصول ۱ و ۶ و در مورد شرکت‌های دولتی از هزینه‌های غیرعملیاتی را برای امور پژوهشی و توسعه فناوری هزینه کنند.

ب- کلیه شرکت‌های دولتی و نهادهای عمومی غیردولتی و شرکت‌های وابسته و تابعه به استثنای صندوق‌های بیمه و بازنشستگی موظفند به منظور حمایت از پژوهش‌های مسأله‌محور و تجاری‌سازی پژوهش و نوآوری، در اجرای سیاست‌های کلی برنامه ششم معادل حداقل سه درصد (۳٪) از سود قابل تقسیم سال قبل خود را برای مصرف در امور تحقیقاتی و توسعه فناوری در بودجه سالانه، زیر نظر شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری منظور کنند.

پ- دستگاه‌های اجرایی موظفند به منظور افزایش بهره‌وری نظام ملی نوآوری، اجتناب از اجرای پژوهش‌های تکراری و انتشار اطلاعات و ایجاد شفافیت در انجام طرح‌های تحقیقاتی و با هدف شناسایی، به‌کارگیری و تجاری‌سازی دستاوردهای حاصل از پژوهش و توسعه، فهرست طرح‌های پژوهشی و فناوری، پایان‌نامه‌ها و رساله‌های خود را در سامانه «سمات» ثبت کنند. سازمان و وزارت علوم، تحقیقات و فناوری موظفند ظرف مدت یک سال از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون، سازوکار اجرایی مورد نیاز را تهیه کنند و به تصویب هیئت وزیران برسانند.

ج- دولت مجاز است به منظور پیشتازی در اقتصاد دانش‌بنیان و افزایش تولید و صادرات محصولات و خدمات دانش‌بنیان سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، برای توسعه و انتشار فناوری و حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان مطابق قانون بودجه سنواتی نسبت به حمایت مالی از پژوهش‌های تقاضامحور مشترک با دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی، پژوهشی و فناوری و حوزه‌های علمیه در موارد ناظر به حل مشکلات کشور، مشروط به اینکه حداقل پنجاه و یک درصد (۵۱٪) از هزینه‌های آن را کارفرما یا بهره‌بردار تأمین و تعهد کرده باشد، اقدام کند.

ج- دستگاه‌های اجرایی موضوع این قانون برای گسترش بهره‌وری دانش‌بنیان و ارتقای سطح فناوری در شرکت‌های ایرانی تمهیدات لازم را جهت تسهیل مشارکت شرکت‌های دانش‌بنیان و فناور و فعالان اقتصادی کشور در زنجیره تولید بین‌المللی فراهم آورند. سازمان مکلف است طرح «ارتقای مشارکت فعالان اقتصادی در زنجیره تولید بین‌المللی» را مطابق قانون بودجه سنواتی و قوانین موضوعه حداکثر تا پایان سال اول اجرای قانون برنامه تدوین و پس از تصویب هیئت وزیران، عملیاتی کند.

خ- دستگاه‌های اجرایی مجازند در راستای توسعه، انتشار و کاربست فناوری، مالکیت فکری، دانش فنی و تجهیزات را که در چهارچوب قرارداد با دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی و فناوری دولتی ایجاد و حاصل شده است، به دانشگاه‌ها و مؤسسات یادشده واگذار کنند.

روند و رویکردهای مطرح شده در برنامه‌های پنج‌ساله

جنبه‌های مختلف روکردهای مطرح در برنامه‌های پنج‌ساله عبارتند از:

- تکیه و تأکید بر برقراری ارتباط بین نهادهای پژوهشی و اجرایی
- نحوه تأمین منابع مالی مورد نیاز برای پژوهش در کشور
- به‌کارگیری دستورالعمل و آیین‌نامه‌های ارتقا، تقویت و افزایش ظرفیت تحصیلات تکمیلی برای تحقق هدف دستیابی به جایگاه دوم علمی و فناوری در منطقه
- ایجاد سامانه پایش عناوین طرح‌های پژوهشی به‌منظور جلوگیری از پژوهش‌های موازی
- توسعه نهادهای پژوهشی غیردولتی
- تکیه بر اقتصاد دانش‌بنیان
- نوسازی و بازسازی سیاست‌ها و راهبردهای پژوهشی و تهیه برنامه‌های جامع توسعه علمی و فناوری کشور